

Handlingsplan för grön tillväxt/energi och klimat 2018-2020

– plan för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektivet i det regionala tillväxtarbetet.

Inledning

Till grund för handlingsplanen ligger Tillväxtstrategi för Halland 2014-2020 och den politiska process i en särskilt tillsatt politisk programgrupp utsedd av Regionstyrelsen (RS), som genomförts under våren 2017 för att förstärka och komplettera Tillväxtstrategin vad gäller ekologisk hållbarhet och ta fram handlingsplanen. Dialog och inspel från både övriga offentliga, privata och ideella aktörer i Halland har påverkat utformningen och innehållet.

Parallellt med framtagande av handlingsplanen och komplettering av Tillväxtstrategin har också genomförts en förnyelse av riktlinjer för Region Hallands interna miljö- energi- och klimatarbete.

Det har varit en styrka att jobba med dessa tre dokument parallellt då samma möjligheter, utmaningar och analysunderlag, vad gäller ekologisk hållbarhet, ligger till grund för alla tre dokumenten.

På övergripande nivå följs handlingsprogrammet upp inom ramen för uppföljning av indikatorer i Tillväxtstrategin inom områdena

- Energieffektivisering
- Andel förnyelsebar energi
- Koldioxidutsläpp
- Innovationer för grön omställning.

Målen i planen är i huvudsak formulerade som aktivitetsmål.

Ambitionsnivån på dessa kan efterhand justeras utifrån utveckling av indikatorerna. Handlingsplanen bör därför ses över och kompletteras årligen efter beslut i Regionstyrelsens tillväxtutskott.

Slutsatser till grund för mål och aktiviteter i handlingsplanen

Grön omställning som drivkraft för innovation

Det globala samhället genomgår en grön omställning där begränsade naturresurser och miljöpåverkan förändrar hur och vad vi konsumerar och producerar. Att minimera klimatförändringen och dess konsekvenser är en central aspekt i denna samhällsutveckling. Halländsk tillväxt är på flera sätt beroende av sund grön omställning - dels genom ett hållbart brukande av de naturvärden som stora delar livsmiljön och det halländska näringslivet vilar på (t.ex. jordbruket, skogsbruket) och dels genom att de lokala företagen drar nytta av de marknadsmöjligheter som denna förändring medför. För att uppnå en ekologisk hållbarhet och minimera fossilberoendet kommer ett hållbart brukande av naturresurser som jord, skog och vatten och en fungerande infrastruktur för boende och arbete på landsbygden att vara viktigt. Andra närbesläktade aspekter på hållbarhet är exempelvis vårt samhälles förmåga att skapa beredskap i händelse av kris såsom brist på livsmedel, rent vatten, energi eller hälso- sjukvård.

Bioekonomi

Bioekonomin: en kretsloppsekonomi som använder förnybara naturresurser från jord, skog och vatten för att skapa energi, varor och tjänster och därmed ekonomisk aktivitet, har en stor potential i Halland. Halland har mycket goda naturgivna förutsättningar för jord- och skogsproduktion. Historiskt och fram till i dag har det gjorts stora investeringar i forskning, kompetens och infrastruktur i hela värdekedjan från råvara till slutprodukt. Utmaningen ligger i förmåga till anpassningen efter nya förutsättningar och omställning för att ta fram nya efterfrågade varor och tjänster. Ett bioekonomiskt synsätt utifrån halländska förutsättningar är ett verktyg för analys och genomförande av grön omställning som drivkraft för innovation.

Länken mellan Hallands konkurrenskraft och omställningen till ett fossilfritt och resurseffektivt samhälle

Vedertagna konkurrensfördelar hos företag som fokuserar på ekologisk hållbarhet kan bland annat vara riskreduktion, minskade kostnader, högre marginaler/vinster, stärkta varumärken, ökad kundlojalitet och starkare attraktionskraft som arbetsgivare. Den gröna omställningen är en del i en större omställning av samhället som förändrar hur vi lever, konsumerar

och producerar. Omställningen har en stark koppling till digitaliseringen av varor och tjänster och globaliseringen av produktvärdekedjor och kontakter mellan människor. Denna snabba samhällsutveckling påverkar i allra högsta grad konkurrenskraften.

Det halländska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft består av förmågan att skapa och producera innovativa lösningar, tekniker och företag i en takt som kompenserar för allt det gamla som slås ut. Samtidigt som nya möjligheter växer fram för företag som har förmågan till nytänkt, innovation och arbetar med miljödriven affärsutveckling, begränsar den också tillväxten hos de aktörer som saknar dessa kvaliteter. De delar av näringslivet som är baserade på icke-förnybar energi eller materialintensiva processer baserade på ändliga resurser är extra utsatta. Förmågan hos företagen att utveckla nya produkter och nå de nya marknader som omställningen medför är fundamental för att stärka den halländska konkurrenskraften. Den senaste tidens investeringar i utveckling av nya biobaserade produkter hos både små och stora företag i Halland är ett exempel på en utveckling i denna riktning.

Den globala gröna omställningen pågår och kommer att ske, eftersom alternativet är otänkbart. Bidraget till denna globala omställning påverkar den halländska ekonomins konkurrenskraft. Det regionala innovationssystemet ska därför skapa bästa förutsättningar för näringslivet att omsätta i praktik och därmed dra nytta av den gröna omställningen av det samhället på både global och lokal nivå.

Omställningen driver utveckling av

- förnybar energi
- produkter av förnybara material
- snålare och mer resurseffektiva tjänster
- annan miljöteknik.

I Halland har bioekonomin: en kretsloppsekonomi som på ett hållbart sätt använder förnybara naturresurser från jord, skog och vatten för att skapa energi, varor och tjänster, en stor potential.

Historiskt stora investeringar i kompetens och infrastruktur i hela värdekedjan från råvara till slutprodukt inom jord- och skogsbruk samt goda naturgivna förutsättningar för produktion, skapar goda möjligheter för detta. Utmaningen ligger i förmåga till anpassningen till nya förutsättningar och omställning för att ta fram nya efterfrågade varor och tjänster. Man ska eftersträva en balans i uttaget av naturresurserna så att man inte äventyrar biologisk mångfald

Innovation

Halland har haft en mycket god tillväxt. Antalet sysselsatta i Halland växte med 8 procent mellan 2008 och 2014. I riket 6 procent. Under samma period ökade förädlingsvärdet i de halländska företagen med 20 procent. Samtidigt är halländska företag nästan sämst i klassen på forskningssatsningar. Sveriges riktlinje för privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling är 4 procent av BNP. Under 2015 hade Halland 0,6 procent. I riket 3,3 procent. Samtidigt är Halland nästan osynliga i Vinnovas statistik över deras utdelade innovationsstöd (totalt 25 mnkr under två senaste åren).

För att i högre grad ta del av denna snabba utveckling behöver innovation främjas i halländska företag genom access till kompetens/utbildning, kapital, forskning och myndigheter. Samarbeten mellan det privata, akademiska och offentliga bör utvecklas. Dessa samarbeten kan med fördel vara företagsdrivna kluster i samarbete med de halländska innovationsstödsaktörerna. Innovationsutvecklingen kan också stimuleras genom att använda de offentliga miljöerna som testmiljö för produktutveckling och som nischmarknad för unga produkter genom innovationsupphandling.

Robusta hållbara ekosystem

En förutsättning för att naturen och ekosystemen i framtiden inte bara behåller sin attraktivitet utan också kan leverera nytta för oss människor är att de hålls robusta och består av arter nödvändiga för olika funktioner.. Detta omfattar t.ex. levande produktiv skogs- och jordbruksmark, levande hav och sjöar, pollinerande insekter, fungerande rent grundvatten.

Klimatanpassning

Klimatförändring är en av vår tids stora utmaningar. Forskare världen över är i dag överens om att dessa förändringar redan pågår och ökar i omfattning. Hur klimatet i Hallands län utvecklas beror på hur användningen av fossila bränslen blir i framtiden, dvs. hur mycket mängden växthusgaser ökar i atmosfären. Det finns flera möjliga utvecklingar och vilken av dem som slår in beror på människans förmåga att begränsa utsläppen. Klarar mänskligheten av att begränsa koldioxidutsläppen blir effekterna av klimatförändringarna inte lika stora. Klarar vi inte av det kommer vi inte heller att kunna anpassa samhället till effekterna. Detta betyder i klartext att vi måste jobba på båda fronterna. Sänka utsläppen och klimatanpassa samhället. Denna anpassning kräver

ett strukturerat innovationsarbete med insatser av både företag, forskning och utveckling och offentliga aktörer på alla nivåer. Insatserna kan exempelvis bestå av nya innovativa lösningar i samhällsplanering som stöds av innovationer i företag inte minst vad gäller tekniska lösningar för att mildra effekterna av ett ändrat klimat.

Handlingsplanens koppling till nationella prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet

De nationella prioriteringarna för det regionala tillväxtarbetet är:

Prioritering 1 – Innovation och företagande. Detta område utgör en betydande och viktig del av det regionala programmet och finns tydligt representerat både i slutsatser, åtgärder och genomförande.

Prioritering 2 – Attraktiva miljöer och tillgänglighet. Området representeras i programmet av det som ligger inom ramen för Region Hallands ansvarsområde såsom infrastruktur, kollektivtrafik och destinationsutveckling. Att minska miljö- och klimatpåverkan utgör en av fem strategiska planeringsinriktningar som identifieras i den regionala systemanalysen för transportsystemet, Länsstyrelsens ansvarsområden biologisk mångfald och klimatanpassning finns beskrivna som särskilda åtgärdsområden och ingår inte i uppdraget.

Prioritering 3 – Kompetensförsörjning. Ingår som en tydlig del i området Kunskap, fakta och analys inom vilket en kontinuerlig kartläggning görs av området grön tillväxt/bioekonomi. Insatser för spridning och process för matchning av erhållen kunskap beskrivs i åtgärder inom regeringsuppdraget ”Regionala kompetensplattformar” och aktörssamverkan inom olika utbildningsformer.

Prioritering 4 – Internationellt samarbete. Representeras både av enskilda större projekt som GREAT och inom ramen för prioriterade åtgärder i programmet som rör samarbete med Brysselkontoret och andra internationella samarbetspartners.

Åtgärder och genomförande av handlingsplan

Livsmedelsprogram

Bakgrund

Livsmedel ingår som ett prioriterat område under Grön Tillväxt i Tillväxtstrategi för Halland. Under hösten 2016 har representanter för hela värdekedjan inom den halländska livsmedelsbranschen tillsammans med representanter för offentliga aktörer, akademien och olika stödaktörer gemensamt deltagit i en process för ett Livsmedelsprogram för Halland. Region Halland har varit ansvarig för processen i samarbete med Länsstyrelsen i Halland. Den första delen i processen avslutades i januari 2017 med ett "Handslag".

Fyra gemensamma tematiska insatsområden har tagits fram som nu drivs vidare i arbetsgrupper. Ett programdokument kommer att presenteras i april 2017. Mer information finns på:

<http://arenagröntillvaxt.se/livsmedelsprogram/>

Mål

- Under 2017 ha arbetat fram ett livsmedelsprogram i ett brett samarbete med aktörer i den halländska livsmedelskedjan.
- Under 2017-2020 kommer med koppling till Livsmedelsprogram för Halland minst två större projekt att genomföras inom livsmedelssektorn . "Hallands Skafferier" och "Hallands Matgille". Projekten kommer att bidra till minskad klimatpåverkan och ökad hållbarhet genom bl.a. att samordning av logistik och distribution av närproducerade livsmedel, cirkulära affärsmodeller och andra innovativa insatser.

Uppföljning

Återrapportering av mål i Regionstyrelse (RS)/Tillväxtutskottet (TU).

Energikontor

Bakgrund

Halland har länge sökt långsiktig lösning för ett halländskt energikontor för att främja energieffektivitet och förnybar energi på lokal och regional nivå. Utvecklingsarbetet har skett genom samverkan med Energimyndigheten och övriga svenska regionala energikontor. Kontakten med lokala nivå sker genom samverkan med de kommunala energi- och klimatrådgivarna. Det krävs en operativ verksamhet från offentlig aktör för att föra dialog med företag och andra aktörer för att växla upp arbetet med energifrågor i

regionen. Energimyndigheten är en viktig samverkanspart i det regionala arbetet.

Mål

- 2018-2020 : Utveckla energikontorets kapacitet och genomförandekraft för att integrera och stärka energieffektiviseringsarbetet i Halland.

Uppföljning

Återrapportering av mål i RS/TU.

Innovationsplattform för grön tillväxt

Bakgrund

Under 2015-2018 har ett samverkanprojekt delfinansierat av EU:s regionalfond genomförts. Projektets syfte har varit att leverera företagsdrivna innovationer med fokus på små och medelstora företag och att skapa en långsiktigt hållbar plattform för grön omställning som drivkraft för innovation.

<http://arenagröntillvaxt.se/>

Mål

- 2018 - 2020 finns en eller flera etablerade kunskapsplattformar för grön tillväxt som initierar 3 samfinansierade utvecklingsprojekt om året baserad på samverkan mellan samhälle, akademi och företag. Plattformen ska ha en tydlig medverkan och drivkraft av företag med funktion och nytta för tillväxt i dessa.

Uppföljning

Återrapportering till RS/TU från kunskapsplattformens ledningsgrupp för de projekt som har delfinansiering från Region Halland.

Utveckla Plönninge, mötesplats för grön tillväxt – brukande, innovation och kunskap

Bakgrund

Regionkontoret erhöll 20160701 ett tre- årigt projektuppdrag av RS för att finna en långsiktig hållbar lösning för att använda Plönninge (fd. naturbruksgymnasium) som en resurs för grön tillväxt. I uppdraget ingår bl.a att erbjuda Plönninge som plattform för testmiljöer i samarbete med nationella FoU aktörer inom området.

Mål

- 2017-2019: Åstadkomma en ekonomiskt hållbar lösning för en fysisk mötesplats för grön tillväxt enligt särskild projektplan.

- 2018: Genom en förstudie visualisera och beskriva hur en testmiljö för ett hållbart boende, ”ekoby”, skulle kunna utvecklas på Plönninge.

Uppföljning

Åtterrapporering av mål i RS/TU.

Samverkande stödformer

Bakgrund

Det finns många finansiella stödformer inom området för ekologisk hållbarhet. Dessa finns tillgängliga både regionalt, nationellt och på EU nivå. För att optimera den regionala nyttan ska Regionkontoret arbeta för att finna konkreta samverkansformer för hur stöden kan kompletterat varandra inom ramen för Tillväxtstrategin.

Mål

- 2018: Ta fram minst en konkret samverkansmodell där Länsstyrelsens finansiering inom området kompletterat Region Hallands.
- 2018-2020: Andelen utvecklingscheckar riktade mot ekologisk hållbarhet ökar under perioden med 2016 som basår.
- Under 2017-20 arbeta fram en gemensam målstruktur tillsammans med ALMI Halland för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet.

Utveckla tillgängliga och attraktiva naturvärden

Bakgrund

Flyttstudien som Region Halland tog fram 2016 visar att Hallands natur och närhet till havet är en viktig faktor för inflyttning – viktigt att utveckla och tillgängliggöra värdefulla naturområden. Länsstyrelsen arbetar med flera uppdrag kopplat till att stärka naturvärden för att bibehålla naturens ekosystemtjänster. Att bevara och utveckla naturvärden och möjligheten att bo och vistas i dessas närhet är en förutsättning för Hallands attraktivitet. Region Halland arbetar för att underlätta planering och uppförande av attraktiva boendemiljöer i alla delar av Halland.

Tillgången till ett tätortsnära natur- och kulturlandskap som gynnar dagligt friluftsliv främjar både folkhälsan och den enskildes livskvalité. Det är av stor vikt med tätortsnära naturområden där barn ges möjlighet till naturupplevelser genom att det finns möjlighet för skolor att ta sig till naturområden och utnyttja naturen i utbildningen. Inte minst gäller detta närhet till hav och sjöar. För bibehållen attraktivitet är det också viktigt att vi kan erbjuda bra boende i närheten av dessa naturområden. För

bibehållen attraktivitet krävs en balans och avvägning mellan naturvärden, markägande, och attraktiva bostadsmiljöer.

Mål

- 2018-2020: Länsstyrelsen bildar naturreservat i enlighet med sin verksamhetsplan, förvaltar befintliga skyddade områden väl och tar fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur.
- 2018-2020: Region Halland underlättar planering och uppförande av attraktiva boendemiljöer i alla delar av Halland. Detta görs bland annat genom infrastruktur- och kollektivtrafikplanering enligt riktlinjer beskrivna i regionalt trafikförsörjningsprogram samt regional infrastrukturplan och bredbandstrategi för Halland.
- 2018-2020: Region Hallands årliga stöd till Västkuststiftelsen ska ge ökad tillgänglighet i elva namngivna naturreservat i Halland.

Uppföljning

Länsstyrelsen följer upp antal bildade naturreservat (bildade både av Länsstyrelsen och kommunerna).

Kartlägga och följa upp befolkningsutveckling, preferenser för val av boendemiljö och flyttmönster.

Uppföljning av Västkuststiftelsens insatser för ökad tillgänglighet och besökare i de namngivna reservaten genom Västkuststiftelsens verksamhetsberättelse.

Kunskap, fakta och analys är förutsättning för bra satsningar

Bakgrund

Kunskap, fakta och analys är en viktig del av handlingsplanen som har sex områden inom vilka insatser prioriteras.

- Utveckling för koldioxid. Koldioxidneutralitet. Utsläpp och upptag. Baserad på nationell beräkningsmodell.
- Energiläget i Halland. Energieffektivisering och andel fossilfri och förnyelsebar energi.
- Grön omställning – drivkraft för innovation. Hur utvecklas innovationer inom området?
- Utveckling av Bioekonomin i Halland. En kretsloppsekonomi som på ett långsiktigt hållbart sätt använder förnybara naturresurser från jord, skog och vatten för att skapa energi, varor och tjänster. Internationell och nationell "benchmarking".
- God havs- och landmiljö för bibehållen attraktiv livsmiljö i Halland.
- Inhämta kunskap och erfarenhet vad gäller utveckling av biologisk mångfald.

En utmaning är att bli bättre på att utveckla samarbetet mellan offentliga aktörer inom de sex nämnda områden så att vi arbetar mot gemensamma mål men med kompletterande insatser eller insatser i samverkan. Exempel på insatser i samverkan mellan alla offentliga parter är att förnya statistik och kunskapsunderlag men också att följa omvärlden och att i takt med den ta fram helt nya kunskapsunderlag och ny data.

Fakta och kunskapsunderlag ska ingå som en del av fortlöpande beskrivning av områdets status och utveckling tillsammans med underlag för social och ekonomisk hållbarhet så att det kan ligga till grund för politiska diskussioner, strategier och beslut.

Mål

- År 2018-2020 årligen följa upp utveckling av koldioxidutsläpp i Halland.
- År 2019 följa upp utvecklingen av andel förnyelsebar energi och energieffektivisering.
- År 2018-2020 årligen följa upp innovationsutvecklingen inom grön omställning.
- År 2018-2020 lämna bidrag till uppföljning av försurande nedfall och kust- och sötvattens förändring.
- Under 2018- 2020 årligen i samarbete med Länsstyrelsen och Hallands kommuner följa upp statistik och analys för exempelvis utveckling av energiläge, status på biologisk mångfald och bioekonomi .
- Under 2017-2018 stödja tillkomsten av en bred platsbunden forskningsplattform i landsbygdsmiljö för vatten och vattenkvalitet invid Bolmen i Hylte kommun.
- Under 2018-2020 delta i arbetet med Sveriges regioners kommunikationsplattform för bioekonomisk utveckling.
- År 2018-2020 ska tjänstemän inom sakområdet aktivt delta i Regionkontorets arbete för att utveckla analysunderlag för alla hållbarhetsperspektiven.

Uppföljning

Återrapportering av mål i RS/TU.

EU-samarbete

Mål

- 2018-2020 ska Brysselkontoret (samfinansierat kontor mellan Halland, Blekinge och Småland) i samarbete med Regionkontoret inom området hjälpa till med att:
  - Finna sätt att introducera finansieringsformer som kompletterar de regionala utvecklingsmedlen.
  - Genomföra analys av styrkeområdet grön tillväxt med verktyg från erfarenheterna med smart specialisering.
  - Omvärldsbevaka utvecklingen av marknader kopplade till förnybar energi och resurseffektivitet.
- 2018-2020: Undersöka möjligheter till samarbeten inom ramen för ekologisk hållbarhet i Interreg programmen.
- 2018-2020: Fortsatt samarbete inom projektet GREAT för utbyggnad av tankställe för el och gas mellan Oslo och Hamburg.

Uppföljning

Återrapportering av mål i RS/TU.

Kompetensutveckling

Bakgrund

Matchning av unga samt personer utanför arbetsmarknaden mot behov som finns eller på olika sätt uppkommer inom den gröna omställningen och bioekonomi är en förutsättning för att dra nytta de möjligheter som ligger i omställningen. Detta kan ske på många olika sätt. Inte bara genom traditionell utbildning.

Halland behöver också göra insatser för att intressera unga människor för utbildning inom områden som berör ekologisk hållbarhet. Offentlig och privat verksamhet kan genom att utveckla tjänster och tydliggöra tjänstebeskrivningar inom området hjälpa till med vägledning och marknadsföring.

Mål

- Under 2018-2020 stödja Högskolan i Halmstad och andra aktörer som vill utveckla insatser som underlättar för människor utanför arbetsmarknaden att få jobb inom grön tillväxt.
- Under 2018-2020 stödja insatser som ökar ungdomars intresse för utbildningar inom området ekologisk hållbarhet och angränsade områden.

Uppföljning

Återrapportering av mål i RS/TU.

Kommunikation

Bakgrund

Det primära syftet med kommunikationsinsatserna är att öka kunskapen om och förståelsen för det regionalpolitiska handlingsplanen för ekologisk hållbarhet. En hållbar tillväxt i Halland förutsätter en samverkan mellan aktörer från näringsliv, offentlig sektor, forskning, ideell sektor och privatpersoner.

Region Halland bidrar med fakta och analys för att utveckla gemensamma kunskaps- och planeringsunderlag i denna samverkanprocess.

Två huvudsakliga aktivitetsmål är identifierade för detta syfte.

Mål

- 2018-2020: Genomföra en årlig spridningskonferens med regionalpolitisk avsändare.
- 2018-2020: Utveckla den digitala kunskapsplattformen för samverkansaktörerna inom den gröna omställningen.
- 2018-2020: Initiera och genomföra erfarenhets- och kunskapsutbyte med aktörer inom ekologisk hållbarhet i Halland.